

Z GEOGRAFIĄ
PRZEZ ŚWIAT

MAGDALENA
JANKUN

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat

Od czego zależy zasolenie Bałtyku?

- Adresat: Uczeń klasy III szkoły ponadpodstawowej
- Miejsce: gabinet geograficzny
- Czas realizacji: 1 godzina dydaktyczna

Podstawa programowa

XVI. Bałtyk i gospodarka morska: środowisko przyrodnicze, wykorzystanie gospodarcze.

Uczeń: 1) przedstawia główne cechy i stan środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego.

Cel ogólny lekcji: zapoznanie uczniów ze środowiskiem przyrodniczym oraz wykorzystaniem gospodarczym Bałtyku.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje matematyczne.

Cele szczegółowe operacyjne

- omówisz położenie i linię brzegową Morza Bałtyckiego;
- wymienisz cechy charakterystyczne Bałtyku;
- wyjaśnisz co ma wpływ na zasolenie wód Bałtyku;
- podasz główne przyczyny degradacji środowiska przyrodniczego Bałtyku oraz omówisz obecny stan jego środowiska.

Metody/formy pracy

- wykorzystanie narzędzi ICT, metoda burza mózgów, plakat, „metoda świateł drogowych”,
- praca indywidualna, w parach, w grupach oraz całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

Podręcznik, e-podręcznik do geografii, tablica interaktywna, tablety/komputery, mentimeter.com, aplikacja Quizizz.com., Rocznik Statystyczny, mapa fizyczna Europy, atlasy geograficzne, zasoby internetu.

Narzędzia TIK do wykorzystania na tej lekcji: aplikacja Quizizz.com, zasoby internetu, epodreczniki.pl/a/DoO3atXVK.

Przebieg lekcji: Faza wstępna

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej cele lekcji.
2. W oparciu o aplikację [mentimeter.com.](https://www.mentimeter.com), uczniowie zapisują skojarzenia związane z Morzem Bałtyckim, które widoczne są dla wszystkich na ekranie multimedialnym. Wstęp do dyskusji.
3. Faza realizacyjna
4. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej mapę Europy z e-podręcznika. Cały zespół klasowy określa położenie Bałtyku.
5. Uczniowie pracują w parach. Wyszukują w atlasie geograficznym elementy składające się na linię brzegową Morza Bałtyckiego. Chętna osoba wskazuje je na mapie fizycznej Europy.
6. Nauczyciel podkreśla, że Bałtyk jest morzem płytkim. Prosi uczniów o odszukanie w Roczniku Statystycznym następujących informacji o Morzu Bałtyckim: średnia i maksymalna głębokość, długość linii brzegowej. Wyniki odczytują chętni uczniowie.
7. Nauczyciel kieruje uwagę uczniów na cieśniny duńskie. Prosi o wnioski dotyczące wymiany wód Bałtyku z Oceanem Atlantyckim. Dyskusję naprowadza na zasolenie Morza Bałtyckiego. Burza mózgów. Uczniowie na mapie wskazują obszary najmniej i najbardziej zasolone w całym akwenie bałtyckim. Następnie uczniowie wyszukują danych w Roczniku Statystycznym dotyczących: średniego stopnia zasolenia Morza Bałtyckiego, najmniejszego i największego. Nauczyciel prosi o podanie innych elementów, które wpływają na niski stan zasolenia. Wyświetla na tablicy interaktywnej mapkę z e-podręcznika *Morze Bałtyckie- Zasolenie*.
8. Praca w parach. Uczniowie wyszukują informacji w różnych materiałach źródłowych na temat temperatury Bałtyku w całym jego akwenie. Wspólna analiza danych.
9. Praca w grupach. Każda grupa opracowuje ten sam obszar tematyczny dotyczący Morza Bałtyckiego: przyczyny i źródła zanieczyszczeń, skutki zanieczyszczeń, obecny stan środowiska Bałtyku. Uczniowie korzystają z różnych źródeł, takich jak: podręcznik, zasoby internetu, Rocznik Statystyczny, atlasy geograficzne. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej mapkę z e-podręcznika *Morze Bałtyckie i jego zlewisko. Zanieczyszczenie środowiska*, którą posłużą się uczniowie przy omawianej charakterystyce.
10. Każda grupa przedstawia opracowane zagadnienia.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dokonuje oceny pracy jednej wylosowanej grupy. Prosi uczniów o dokonanie samooceny. Nauczyciel bierze przy ocenianiu pod uwagę wkład, zaangażowanie i możliwości uczniów.

2. Wykorzystanie aplikacji Quizizz.com do sprawdzenia opanowanych umiejętności z lekcji quizizz.com/admin/quiz/5c0ebda3066e00001ab6dc35/morze-batyckie. Nauczyciel może uhonorować uczestników, którzy uzyskali najwyższą ilość punktów.

Komentarz metodyczny

Scenariusz jest uniwersalny, nie zawiera żadnych barier, może być modyfikowany do pracy z uczniami z SPE oraz może być dostosowany do potencjalnych możliwości uczniów. Scenariusz jest zgodny z wielospecjalistyczną oceną poziomu funkcjonowania ucznia. Zaleca w podsumowaniu zajęć wykorzystywanie metody świateł drogowych, która uwzględnia uczniów z SPE oraz pozwala nauczycielowi na monitorowanie postępów ucznia z SPE. Za pomocą kolorowych kartek uczniowie oceniają osiągnięcie każdego z celów: kolor zielony – umiem, potrafię, wiem, rozumiem, kolor żółty – mam wątpliwości, nie jestem pewna/pewien czy dobrze rozumiem, kolor czerwony – nie wiem, nie potrafię, nie umiem, nie rozumiem. Metoda daje natychmiastową informację nauczycielowi, do którego celu czy zagadnienia powinien powrócić. W pracy z uczniami z SPE jednym z najprostszych sposobów jest modyfikacja ćwiczeń, zadań i poleceń, polegająca na dostosowaniu zadań, tak by były one wykonywalne przez uczniów o niższym potencjale i propozycji zadań trudniejszych dla uczniów zdolnych. Nauczyciel powinien stosować różne sposoby pracy z uczniem w odniesieniu do SPE: pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Należy przy jej wystawieniu wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. Stosowanie samooceny między innymi poprzez zaproponowaną technikę świateł drogowych. Dobór metod i narzędzi kontroli należy do nauczyciela, bo on zna uczniów najlepiej.